

NAISTEN KOKEMA EPÄTASA-ARVO KORKEAKOU- LUISSA JA MUSIIKKIALALLA

Maria Taivalsalmi
Kandidaatintutkielma
Musiikkikasvatus
Musiikin, taiteen ja kulttuu-
rin tutkimuksen laitos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2024

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos
Tekijä Maria Taivalsalmi	
Työn nimi Naisten kokema epätasa-arvo korkeakouluissa ja musiikkialalla	
Oppiaine Musiikkikasvatus	Työn laji Kandidaatintutkielma
Aika Kevät 2024	Sivumäärä 18
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tämän kandidaatintutkielman tarkoituksena oli tarkoitua tutkia korkeakoulujen sukupuolijakaumaa opiskelijoissa sekä henkilöstöä, ja nostaa esille naisten osuuksia siirryttäessä opiskelijamaailmasta korkeakoulujen työtehtäviin. Tutkielman keskiössä olivat myös naisten osuus musiikkialalla, ja heidän kokemuksensa alalla. Tutkimus on tärkeä, sillä naisten kokemuksia on vähätelty, ja jopa piiloteltu musiikin alalla. Korkeakoulujen sukupuolijakauma on myös tärkeä nostaa esiin, sillä usein korkeakouluja pidetään instituutioina, joissa toteutuu sukupuolien välinen tasa-arvo, vaikka tilastot eivät tätä peilaa. Tutkimuksesta tekee myös tärkeän sen, ettei aiheesta ole juuri kirjoitettu aikaisemmin. Tämä näkyi myös aineistoissa.</p> <p>Tutkimusmenetelmänä tässä kandidaatintutkielmassa toimi narratiivinen kirjallisuuskatsaus, jonka on tarkoitus piirtää laaja kuva aiheesta. Olennessa osassa tutkielmassa on käsitteet ja avainsanat sukupuolentutkimus, naiset, sukupuolijakauma, eriarvoisuus, epätasa-arvo, korkeakoulut ja musiikkiala. Lähteinä käytössä oli tilastot, kyselyt, ja erilaiset kurssimateriaalit, kuten julkaisematon raportti ja kurssikirjat. Huomattavaa oli, että lähteitä oli huomattavan vaikea löytää, sillä niitä oli vähän. Lähteissä korostui naisten kokema epäasiallinen kohtelu, erityisesti musiikkialalla. Epäasiallinen kohtelu näkyi eriarvoisena mahdollisuutena työpaikoilla tai epäasiallinen kohtelu, seksuaalinen häirintä, ahdistelu ja väkivalta.</p> <p>Tutkielma toi esille korkeakouluissa piilevää naisia syrjivää toimintaa, ja erityisesti musiikkialan epäoikeutettua sukupuolijakaumaa. Tutkielma toi esille, että vain noin viides sanoittajista ja säveltäjistä on nainen tai muunsukupuolinen, vaikka musiikinopiskelijoista naiset ovat yli puolet melkein jokaisella alalla. Tutkielmassa tuotiin esille laajasti naisten osuuksia musiikkialan työpaikoilla, festivaaleilla, tai musiikkialan hallinnollisella puolella. Lähteistä selveni, että musiikkialan valta on yhä miehillä.</p>	
Asiasanat Sukupuolentutkimus, sukupuolijakauma, epätasa-arvo, korkeakoulut, musiikkiala.	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	MITÄ KAIKKEA SUKUPUOLI ON?.....	3
	2.1 Sukupuoli sosiaalisena ilmiönä.....	3
	2.2 Sukupuoli ilmiönä ja käsitteenä.....	4
	2.3 Valta, eriarvoisuus ja tasa-arvo.....	5
3	KORKEAKOULUJEN SUKUPUOLISUUS.....	7
	3.1 Naisten lahjakkuus ja kyky opiskella.....	7
	3.2 Opiskelijanaisten matka korkeakoulun huipulle	8
4	SUKUPUOLISTUNEISUUS MUSIIKKIALALLA.....	10
	4.1 Pelkät opiskelijatilastot eivät riitä.....	10
	4.2 Musiikkialan valta on miehillä.....	11
	4.3 Naisten osuus festivaaleilla	12
5	KOKEMUKSIA MUSIIKKIALALLA.....	13
	5.1 Katoavat muusikot ja vähemmistön kokema epäoikeudenmukaisuus	13
	5.2 Seksuaalinen häirintä muusikoiden parissa.....	15
6	POHDINTA.....	17
	LÄHTEET	19

1 JOHDANTO

Toimiessani tulevaisuudessa musiikin aineenopettajana, on minulla kasvattajana velvollisuus toimia tasa-arvoisesti, jokainen huomioon ottaen, sekä tuottaa vastuullista kasvatustyötä. Haluan olla parempi ihminen muille, sekä itselleni, ja tutkia suuria ennakkoluuloja ja -käsityksiä, jotka ohjaavat toimintaamme. Aiheeni kandidaatintutkielmaan nousi valinnaisten opintojen myötä, sillä opiskelen sukupuolentutkimusta (ent. Naistutkimus). Tarkemmin ottaen kyseisen aineen kurssilla käydessämme läpi korkeakoulujen johtoportaiden sukupuolijakoja, tajusin, että tästä haluan itse myös kirjoittaa laajemmin. Naisena haluan tiedostaa ne portaat, jotka minun edessäni on urallani vain sukupuoleni takia, ja mahdollisesti myös purkaa niitä tulevaisuudessa. Koen aiheen todella tärkeäksi, koska vaikka Suomea pidetäänkin tasa-arvon maana, ei totuus todella ole sitä, ainakaan vielä.

Valitettavasti Suomessa naisten asemaa ja sukupuolten tasa-arvoa on tutkittu ja kuvattu tilastoilla vähän (Veikkola, 2005, s. 90). Suuri osa julkaisuista tilastoista ja tutkimuksista ovat vajavaisia, eivätkä ota aidosti sukupuolien tasa-arvoa mukaan. Voidaan esittää, että tutkimus ei ole täydellistä, sillä siinä ”naiset” saatetaan niputtaa vaikeiksi, joihin koskee ”sukupuoli”. Sen sijaan miehet ovat se normi, josta tutkimus aloitetaan. (Lempiäinen, 2005, s. 202.) Välttääkseni käyttämästä epäkorrekteja lähteitä, joudun käyttämään laajempia tuloksia, jotka saattavat olla vanhoja.

Alun perin ajatuksenani oli keskittyä vain oman alani, musiikkikasvatukseen, ja nostaa esiin niitä epäkohtia, joita alalla on. Kuten aiemmin kuitenkin sanoin, valitettavasti kyseistä aihetta on tutkittu vain vähän, erityisesti Suomessa. Tämä vuoksi jouduin laajentaa aihetta alkuperäisestä, ja keskittyä enemmän yleisesti musiikkialaan, sillä tätä on tutkittu hieman. Huomattavaa kuitenkin on, että samoja tuloksia, joita musiikkialalla on, voidaan kuitenkin soveltaa musiikkikasvatukseen, ja olettaa, että samanlaisiin tuloksiin päästäisiin tulevaisuudessa, kun aihetta tutkittaisiin. Käytän tässä narratiivisessa kirjallisuuskatsauksessa (Salminen, 2011, s.22) termejä kuten opiskelijanainen tai säveltäjänainen termien naisopiskelija ja naissäveltäjän sijaan. Koen, että tällaisella pienellä sanamuutoksella on suurempi merkitys, kun voisi kuvitella. Termi ’naissäveltäjä’ omasta kokemuksesta ohjaa lukijan ajatusta siihen, että

naissäveltäjä menee naistaiteeseen, joka on ikään kuin taiteen alaluokka. Sen sijaan taas miesten tekemä ja tuottama taide on se neutraali, josta lähdetään liikkeelle. Minja Koskela (2020) kuvasi vastaavaa päätöstä kielelliseksi vallankumoukseksi, jossa tarkoitus on rikkoa kielellisesti rakennettua patriarkaattia (Koskela, 2020).

Tarkoitus ei kuitenkaan ole, että olisimme sokeita sukupuolelle. Sukupuolesta saa ja tulee puhua. Jos suljemme silmämme sukupuolelta, suljemme silmämme myös siltä epätasa-arvoiselta toiminnalta, jota sukupuolivähemmistöt ja naiset kokevat systemaattisesti. Tärkeää on ottaa nämä kokemukset huomioon, ja pyrkiä yksilönä tehdä muutosta parempaan suuntaan.

Tässä kandidaatintutkielmassa tutkin ja nostan esiin erityisesti korkeakoulujen sukupuolijakaumaa, ja sen yhteyksiä yleisesti ottaen musiikkialaan. Pyrin myös pohtimaan syitä vallassa oleville jakaumille, ja sitä, kuinka tilannetta voitaisiin tulevaisuudessa parantaa. Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Miten musiikkiala näyttäytyy naisille?
2. Mikä tämänhetkinen tilanne naisilla on korkeakouluissa ja musiikin alalla?

Haluan ensin kiinnittää lukijan huomion korkeakoulujen sukupuolijakoon. Alussa käyn läpi hyvin lyhyesti opiskelijanaisten osuuksia eri korkeakoulujen aloilla, jonka jälkeen nostan esiin naisten osuutta korkeakoulujen henkilöstön osuudesta. Tämä on tärkeä nostaa esiin, että voi ymmärtää naisten kokemaa sukupuolesta johtuvaa häirintää ja sortoa. Vielä viimeisenä haluan keskittää lukijan huomion naisten osuuteen musiikin alalla, ja vielä käydä läpi tilastoja, jotka kertovat naisten aidoista kokemuksista alalla.

2 MITÄ KAIKKEA SUKUPUOLI ON?

Tässä kandidaatintutkielmassa keskiössä ovat sukupuolitutkimuksen tulokset, sekä sukupuolen ja sosiaalisen sukupuolen oletukset ja käsitteet. Tärkeässä osassa on myös tutkimukset naisten kokemasta sukupuoleen kohdistuneesta häirinnästä ja epätasa-arvosta, jotka piilevät musiikkialalla. Sukupuolentutkimuksella on monta puolta ja monta nimeä, joihin kuuluu esimerkiksi tasa-arvotutkimus, feministinen tutkimus, ja mies- ja maskuliinitutkimus. (Saresma ym., 2010, s. 11). Tutkielmassani käytän erityisesti feministisen tutkimuksen tuloksia, sillä näissä tutkimuksissa on enemmän mukana sukupuoli, kun taas miestutkimus saattaa olla ja tuottaa 'neutraalia' tutkimusta, jossa painotus on kuitenkin miehissä (Hearn, 2005, s. 170). Tulevassa alaluvussa käyn läpi mitä sukupuoli tarkoittaa sosiaalisena ilmiönä ja käsitteenä, sekä käyn myös läpi tasa-arvon määritelmän tässä tutkielmassa. Suomessa juridisesti tunnustetaan vain valitettavasti kaksi sukupuolta, mies ja nainen, mutta sukupuoli ei yksilötasolla ole niin virtaviivainen.

2.1 Sukupuoli sosiaalisena ilmiönä

Sosiaalinen sukupuoli määrittää sen, mitä naiselta tai mieheltä odotetaan, mitä hänessä arvostetaan ja miten hänen katsovan käyttäytyvän, ja mitä naisena tai miehenä eläminen tarkoittaa. Nämä ovat kuitenkin vahvasti kytköksissä sosiaalisiin rakenteisiin ja kulttuureihin ja ne voivat muuttua. (Kähkönen & Wickman, 2013, s. 5–6.) Sosiaalinen sukupuoli on myös vahvasti kytköksissä siihen, mitä populaarikulttuuri, kirjat, sarjat ja elokuvat tuovat ilmi. Onko elokuvan naispuolinen henkilö dramaattinen teinityttö, tai esimerkiksi kotiäiti, vai itsevarma uranainen, joka ei tarvitse suhdetta ollakseen kokonainen. Sama koskee maskuliinisuuksia, eli ajatuksia siitä, mitä mieheltä odotetaan, ja millainen miehen kuuluu olla. Onko elokuvassa päähahmona supersankari, joka pelastettuaan maailman saa kuuman naisen, vai koti-isä, joka pitää

perheestään huolta ja kokkaa kotona. Elävä elämä on siis koko ajan peilaavassa suhteessa populaarikulttuurin kanssa. (Lehtonen, 1999, s. 74.) Vuonna 1949 Simone de Beauvoir teoksessaan *Toinen sukupuoli*, tiivistää sosiaalisen sukupuolen hienosti.

“Naiseksi ei synnytä, naiseksi tullaan” (Beauvoir, 1949, s. 19).

Tämän voisi pohtia tarkoittavan sitä, ettei naiselliseksi ajateltu toiminta ole synnynäisesti kenelläkään, vaan ympäristö ohjaa niihin. Tätä myös vahvistaa kulttuuri ja ympäristö koko ajan. Yleinen ajatus saattaakin olla, että pojat on poikia ja tytöt sieviä, hyväkäyttöksisiä, ja jopa näkymättömiä. Seuraavassa alaluvussa käyn läpi sukupuolta ilmiönä ja sen moninaisuutta.

2.2 Sukupuoli ilmiönä ja käsitteenä

Toisen ihmisen sukupuolta ei voi päätellä ulkonäöstä, mutta valitettavasti ihmisten ennako-oletukset siitä, miltä mikäkin sukupuoli näyttää, vaikuttaa huomattavasti siihen, miten ihminen kohdataan, ja miten häneen suhtaudutaan. Elämme yhä varsin binäärisessä maailmassa, jossa tietynlaiset vaatteet, hiukset tai esimerkiksi kosmetiikka liitetään joko feminiiniseen tai maskuliiniseen sukupuoleen, mieheen tai naiseen. Vaikka yleisessä keittiökeskustelussa sukupuolella tarkoitetaan joko miestä tai naista, ei sukupuolta voi typistää niin pieneen laatikkoon.

Sukupuoli onkin moninainen, eikä vain kahteen kategoriaan jaettava ilmiö. On eri asia keskustella biologisesta (eng. sex) tai sosiaalisesta sukupuolesta (eng. gender). 1960- ja 1970-luvuilla tapahtui käänne sukupuolten ymmärtämisestä (Hearn, 2005, s. 170). Nykyajatuksen mukaan sukupuoli koostuu palapelistä, johon kuuluu sosiaalinen, biologinen, fysiologinen, hormonaalinen, kehityksellinen ja kulttuurinen puoli. Se on jatkumo, ja eräänlainen jana, jossa ihminen voi olla missä kohtaa janaa vain, tai olla kokonaan kuulumatta janaan. Sukupuolen biologiaa ei voi erottaa ympäristötekijöistä, mutta biologiset erot eivät selitä kykyjen, lahjakkuuden, käyttäytymisen tai ominaisuuksien eroja. (Hyyppä, 2005, s. 128.) Toisin sanoen, esimerkiksi miesten aggressiivisuus ei johdu siitä, että he ovat syntyneet miehiksi, vaan siitä, että ympäristö on aiheuttanut heidät omaksumaansa aggressiivisuuden. Tähän liittyy vahvasti myös aiemmin mainitsemani feminiinisyyden ja maskuliinisuuden muodot, jotka ovat koko ajan muutoksessa populaarikulttuurin myötä.

Tässä kandidaatintutkielmassa käytän käsitteitä nimeltä mies ja nainen helpottaakseni lukijan ymmärrystä epätasa-arvokysymyksistä. Haluan kuitenkin

korostaa, että en missään nimessä usko siihen, että sukupuolia olisi vain kaksi. Valittavasti elämme kuitenkin vielä hyviin binäärisessä maailmassa, jota tilastot peilaavat. Pyrin tässä kirjallisuuskatsauksessa käyttämään tilastoja ja lähteitä, joihin vastaaja on itse saanut asettaa sukupuolensa. Kuitenkin täytyy ottaa huomioon se, ettei aihetta olla tutkittu tarpeeksi, eikä tarpeeksi laajasti, joten käyttämäni aineistot peilaavat tätä. Tämän vuoksi joissakin aineistossa tunnistetaan vain kaksi sukupuolta, tai sukupuoli on päätelty vastaajien nimistä, jolloin saamme aiheesta vain osatotuuden. Osa käytetyistä tilastoista ovat vajavaisia, ja omaavat vain kaksi sukupuolta, miehen ja naisen, kun taas osassa on mukana vaihtoehto 'muu', 'en halua kertoa' tai muu vastaava. Pyrin aina aineistoa esitellessä kertomaan, miten tutkimuksessa on kerätty tietoa vastaajien sukupuolesta. Seuraavassa alaluvussa käyn läpi muita tärkeitä pohjateorioita tälle kandidaatintutkielmalle.

2.3 Valta, eriarvoisuus ja tasa-arvo

Termillä 'valta' voidaan tarkoittaa montaa asiaa. Käsitteenä se on syntynyt Aristoteleen kynästä, ja sillä tarkoitettiin kykyä, voimaa tai mahdollisuutta tulla joksikin (Patomäki, 2020, s. 7-9). Kuitenkaan tämä termi ei juuri kuvasta meille vallan nykyistä muotoa. Tässä tutkielmassa vallalla tarkoitan enemmän yhteiskunnallista määritelmää, jossa valta nähdään kykynä saada aikaan tietynlainen lopputulos. Toisin sanoen, valta on aina suhteessa muihin ihmisiin. Kun yhdellä on valta, toinen on vallan kohteena. (Rydenfelt, 2023.) Musiikkialalla valta voi tarkoittaa montaa asiaa. Luokkahuoneessa klassisesti opettaja nähdään vallan omistajana, kun taas bändinä manageri saattaa olla se, joka päättää missä keikkaillaan ja milloin. Musiikkiala myös perustuu vahvasti kontakteihin, jolloin valta on kontaktilla. Tämä voi näyttäytyä esimerkiksi pelkona puhua kokemuksista tämän henkilön kanssa, sillä ei halua menettää uralle tärkeää kontaktia.

Valta ei kuitenkaan tule yksin. Valtaan kuuluu muita termejä, kuten eriarvoisuus. Eriarvoisuus on ihmisarvon loukkaus. Se ei tarkoiteta pelkästään rahallista eroa, vaan ennen kaikkea se on kulttuurinen ja yhteiskunnallinen ilmiö. (Therborn, 2014, s. 7.) Huomattavaa on, että on hyvin eri asia puhua erilaisuudesta ja eriarvoisuudesta. Sukupuolet voivat olla erilaisia, mutta se on korkeintaan toissijainen seikka. Sen sijaan sukupuolien välinen eriarvoisuus on se, johon tulee kiinnittää huomiota. Therborn (2014) kiteyttää kirjassaan *Eriarvoisuus tappaa* eriarvoisuuden ja erilaisuuden erot hienosti. Hän kirjoittaa, että vaikka erot ihmisten välillä ovat luonnon (tai Jumalan) asettamia, rakentuvat eriarvoisuuden muodot sosiaalisesti (Therborn, 2014, s. 51).

Tasa-arvo terminä voidaan nähdä itsestäänselvyytenä. Se ei kuitenkaan ole melko helposti seliteltävä termi, vaan tasa-arvoa on monenlaista, ja sen alle mahtuu monta käsitettä. 1800-luvulla ajettiin radikaalia tasa-arvoaatetta, jonka perustana oli ajatus siitä, ettei ihmisten välillä tulisi olla muuta eroa, kuin ikä ja sukupuoli, ja esimerkiksi ruokavalio ja koulutus tulisi olla täsmälleen samanlainen jokaisella (Therborn, 2014, s. 52–53). On ehkä selvää, ettei kyseinen käsite ole tasa-arvoa nähnytkään, sillä jokaisella ihmisellä on henkilökohtaiset tarpeet. Vasta 1970-luvulla pääsemme jotenkin lähemmäs sitä, mitä tasa-arvo ehkä tulisi tarkoittaa. Jotta saavuttaisimme tasa-arvon, jokaisella ihmisellä tulisi olla mahdollisuus toimia ihmisenä täysipainoisesti. Tähän kuuluu elossa olemisen oikeus, terveys, vammaisten tarvitsemat tues sekä vapaus esimerkiksi valita koulutus ja muu elämänpolku. (Therborn, 2014, s. 54.) Tasa-arvoinen oikeus kouluttautua on Suomen yksi ylpeys. Käyn tässä kandidaatintutkielmassa läpi sitä, miten kyseinen oikeus todellisuudessa näyttäytyy naisille musiikin alalla ja korkeakouluissa.

3 KORKEAKOULUJEN SUKUPUOLISUUS

3.1 Naisten lahjakkuus ja kyky opiskella

Vielä 1900-luvulla naisia pidettiin lahjattomimpina kuin miehiä ja ajateltiin miesten olevan henkisesti kypsempiä ja henkisesti pidemmällä (Uusikylä, 2020, s. 100). Toisin sanoen, naiset koettiin tyhmempinä ja osaamattomimpina, kuin miehet. Toisinajattelijat eivät pitäneet naisia lahjattomimpina kuin miehet, mutta kokivat, että naisten aivot ovat erilaisia, ja he sopivat tietyille aloille. Naisille sopivat alat eivät vaatinut älykkyyttä, vaan painostivat 'naisille ominaisia kykyjä', kuten hellyys ja hoivaus. (Uusikylä, 2020, s. 100.) Tämän vuoksi moni nainen ohjautui varhaiskasvatukseen, opettajaksi peruskouluun, tai esimerkiksi sairaanhoitajauralle. Yleinen ajatus olikin, ettei naisen kuulu kouluttautua kunnianhimon tai omien tarpeidensa vuoksi, vaan sen sijaan kutsumuksesta (Puro, 2020, s. 56). Ajamalla naiset valikoituihin ammatteihin, ylläpidetään miesten valtaa työmarkkinoilla. Samoin perustelemalla 'naisten' ammatteja kutsumusammatteina, voidaan palkka pitää matalana, sillä eihän esimerkiksi sairaanhoitajatyötä kuulu tehdä kuin vain kutsumuksena. Naisten pienempää palkkaa perusteltiin myös sillä, ettei naisen tarkoitus ollut työllään tuoda leipää pöytään, sillä se oli miesten työ (Puro, 2020, s. 60). Poikkeuksena oli sodan ajat, jolloin haluttiin pitää tehtaas pyörimässä, mutta työntekijät olivat sodassa. Tällöin naiset pääsivät tehtaisiin töihin, mutta huonommalla palkalla, kuin miehet. Sodan loputtua monia naisia odotti potkut, mutta harvat ja valitut saivat jatkaa työtään miehien kanssa tehtaissa, mutta parempi palkka ei tullut kuuloonkaan. (Puro, 2020, s. 123–124.) Naiset ovat siis aina olleet työmarkkinoilla eriarvoisessa asemassa.

Myöskään oikeus opiskella korkeakoulussa ei ollut itsestäänselvyys. Vasta vuonna 1930 astui laki voimaan, jonka avulla jokainen nainen pystyi valitsemaan

opintonsa. Tätä ennen vain lesket tai naimattomat yli 25-vuotiaat saivat itse päättää opinnoistaan. (THL, 2023.)

3.2 Opiskelijanaisten matka korkeakoulun huipulle

Kuten edellisessä kappaleessa nopeasti kävin läpi, naisten oikeus päättää itse opinnoistaan, ei ole ollut itsestäänselvyys vielä alle sata vuotta sitten. Myös ajatus oli, että miesten kouluttautuminen oli tärkeämpää kuin naisten (Puro, 2020, s. 115). Nykyään opiskelevia naisia on enemmistö korkeakoulujen opiskelijoista (Laitinen, 2019).

Vaikka opiskelijamääristä naiset ovat melko selkeä enemmistö, ei korkeakoulut ole silti vielä naisille tasa-arvoinen instituutio. Martina Reuterin (2023) sukupuolentutkimuksen luennolla käytiin läpi Eeva Kaunismaan tuottama ja kokoama raportti korkeakoulujen tasa-arvosta. Kaunismaan (2014) tuottaneessa raportissa näkyy naisia syrjivät tilastot. Naisten osuus korkeakoulukoulutuksen aloittaneista opiskelijoista vuosia 2010–2012 ovat melko samat, eikä kasvua voida pitää tilastollisesti merkittävänä. Suurin naisten osuus on matkailu- ravitsemis- ja talousalalla (hieman yli 80 %). Sen sijaan pienin naisten osuus on tekniikan ja liikenteen alalla (n. 25 %). (Kaunismaa, 2014, s. 6.) Toki tilastot eikä raportti kerro sitä, onko näissä tilastoissa otettu huomioon alojen suuruuserot, ja miten tarkalleen jaot on tehty. Esimerkiksi kulttuurialan voisi olettaa olevan pienempi kuin humanistinen ja kasvatustieteiden ala, mutta myös erot voivat joissakin korkeakoulukoulutuksissa näiden välillä olla häilyvät.

Raportin mukaan naiset suorittavat myös enemmän korkeakoulututkintoja. Samaa tulokseen on päässyt myös Laitinen vuonna 2019. Kaikkien alojen yhteenlasketuista korkeakoulututkinnoista naiset ovat suorittaneet hieman yli 60 % (Kaunismaa, 2014, s. 5). Tästä voi siis päätellä, että miehet jättävät tutkinnon naisia useammin kesken. Tämän tilaston valossa pohdinkin, johtuuko tämä kenties siitä, että miehet saataisivat saada alansa (tai muun alan) töitä helpommin ilman tutkintoakin? Tästä voi siis mahdollisesti vetää johtolangan, että opiskelijamies ei vaadi tutkintoa näyttääkseen osaamisensa, kun taas naiselta vaaditaan useammin tutkinto, jotta voidaan varmistaa hänen osaamisensa ja ammattitaitonsa. Kyseinen Kaunismaan (2014) raportti on tuotettu 2013, eli on hieman yli kymmenen vuotta vanha. Kuitenkaan vastaavaa yhtä laajaa raporttia ei olla tuotettu tämän jälkeen. Raportista huomattavaa on myös se, ettei kyseinen raportti ikinä valmistunut, eikä täten ole julkistettu. Voi vain pohtia, miksi kyseinen raportti näin tärkeästä aiheesta on jäänyt kesken, eikä vastaavaa olla tuotettu noin kymmeneen vuoteen.

Tarkasteltaessa naisten osuutta korkeakoulujen henkilöstöstä tutkijauravaiheittain ja tieteenaloittain, tarkastellaan ainakin osittain samoja henkilöitä, jotka näkyvät

aikaisemmin mainitsemassani kohdassa. Tässä kohtaa heitä vaan tarkastellaan siltä kantilta, ovatko he työsuhhteessa korkeakoulussa.

Kaunismaan Eeva kokosi raportissaan naisten osuutta korkeakoulujen henkilöstöstä tutkijauravaiheittain vuonna 2013, jossa uravaiheet on jaettu neljään portaaseen. Tilastossa näkyy selkeästi naisten katoaminen edetessä ensimmäiseltä portaalta kohti neljännettä. Kaikilla aloilla, paitsi yhteiskuntatieteen aloilla sekä lääke- ja terveystieteen aloilla, naisten osuus toisella portaalla on jo pienempi. (Kaunismaa, 2014, s. 9.) Tämä tarkoittaa siis sitä, että naiset opiskelun jälkeen eivät saa professuuria tai muuta työsuhdetta muodostettua korkeakouluun yhtä helposti, kuin miehet. Opiskelijanaisien määrän lisääntyminen ei todella näy professorikunnassa, joka ei voi johtua siitä, etteikö päteviä osajia olisi. Myöskään naisten osuus ei näytä olevan paranemaan päin, ja kasvu naisten osuuksista oppiaineissa on melkein pä pysähtynyt. Syitä voi olla monia naisten katoamiseen professorikunnassa.

Naisten katoaminen korkeakoulun henkilöstöstä ei ole mitenkään erityisen poikkeuksellista, tai että se koskisi vain korkeakouluja. Kyseessä ei myöskään ole sattumasta. Itseasiassa ilmiö naiskatoon on niin yleinen, että sille onkin jo annettu pari termiä kuvaamaan ilmiötä. Toinen näistä on 'glass ceiling', eli lasikatto. Lasikatolla tarkoitetaan vaikeutta tai melkein mahdottomuutta vähemmistöjen tai muiden sorrettujen väestöjen nousemista ylöspäin urallaan. Lasikatto on myös varsin kuvaava termi, sillä kyseisen katon alla olevat naiset voivat nähdä katon läpi uran huipun, mutta ei päästä sen läpi. Lasikatossa ei ole kyse osaamisesta tai hakijamäärästä. (Cotter ym., 2001, s. 655.) Jos naiset ovat suurin osa melkein jokaisella korkeakoulun aloilla, ei ole mitään järkevää syytä sille, miksi naiset ovat niin pienessä osassa korkeakoulujen henkilöstöstä. Seuraavassa kappaleessa nostan esille naisten osuuksia ja kokemuksia omalla alallani, eli musiikin alalla.

4 SUKUPUOLISTUNEISUUS MUSIIKKIALALLA

4.1 Pelkät opiskelijatilastot eivät riitä

Tutkiessa sukupuolijakoja on tärkeää tutkia syvemmin korkeakouluja ja ammattiin päätyneitä naisia. Pelkästään opiskelijoita tutkiessa voi helposti päätyä hypoteesiin, jossa oletetaan, että naiset olisivat tasa-arvoisessa asemassa korkeakouluissa. Vaikka opiskelijoista noin puolet ovatkin naisia melkeinpä jokaisella alalla (Kaunismaa, 2014, s. 6), ei se tarkoita sitä, että tasa-arvo opiskelumaa-ilmassa ja korkeakouluissa olisi saavutettu. Tärkeää onkin tämän takia tutkia, mihin naiset päätyvät opiskelujen jälkeen. Kuinka moni saa alansa töitä, pääsevät korkeakouluihin töihin ja millaista palkkaa naiset saavat samasta työstä verrattuna miehiin. On myös hyvä nostaa esiin niitä kokemuksia, joita naiset kokevat alallaan, joka vaikuttaa naisten poistumiseen alalta ja osallistumiseen. Sukupuolijakaumaa ei voi tutkia pelkästään tilastojen kautta, katso-
malla 'puhtaita' numeroita sukupuolijakaumasta korkeakouluista, vaan on tärkeää nostaa esiin sukupuoleen kohdistunut häirintä. Tärkeää ei ole vain naisten oikeus olla ja näkyä musiikin alan huipulla ja valta-asemissa, vaan heillä tulee olla myös oikeus tasa-arvoiseen kohteluun. Jos seksuaalisesta häirinnästä tai muusta epätasa-arvoisesta toiminnasta ei puhuta, siihen ei voida puuttua, eikä tilannetta pysty korjaamaan.

4.2 Sukupuolistuneet instrumenttivalinnat

Vaikka sukupuoli ei todellakaan määrittele sitä, mitä soitinta voimme soittaa, on soitinvalinnat harmittavan sukupuolittuneita. Mikä sitten vaikuttaa tähän? Salervo (2021) kokosi pro gradussaan eri syitä instrumentin valinnalle, ja miksi tytöt saattavat päätyä

useammin toiseen soittimeen, kun pojat. Syyt voi jakaa karkeasti kolmeen osaan, jotka ovat yksilölliset tekijät, sosiaaliset tekijät sekä soittimen ominaisuudet. Yksilöllisiin tekijöihin kuuluu esimerkiksi soittajan identiteetti ja omat soittoharrastukset. (Salervo, 2021, s. 6.) Jos koulumaailmassa oppilas käy pianotunneilla, on koulun musiikkitunnilla huomattavasti helpompaa mennä pianon taakse, kuin napata uutta soitinta soitettavaksi. Toiseksi, sosiaalisiin tekijöihin vaikuttaa taas stereotypiat, roolimallit ja esimerkiksi kulttuuriset tekijät (Salervo, 2021, s. 6). Jos saman pianistin ympärillä on muita pianisteja, tai hän on pianotunneilla naisopettajan opetuksessa, ei hänen ympärillään ole montaa hänen kaltaistaan, joka ei soittaisi pianoa. Viimeisenä, soittimen ominaisuudet, kuten koko ja ääni voi vaikuttaa suuresti soitinvalintaan. Tytöt saattavat helpommin ottaa soittimen, joka on siro, ja josta kuuluu korkea ääni, esimerkiksi huilun tai viulun. Pojat helpommin voivat ottaa instrumentin, josta kuuluu kova ääni, ja soittimella saa olla kokoa. Tästä esimerkkinä ovat esimerkiksi sähköbasso tai rummut. (Salervo, 2021, s. 6).

4.3 Musiikkialan valta on miehillä

Music Finland tilasi esiselvityksen sukupuolijakaumasta luottamus- ja työtehtävissä musiikkialalla. Huomattavaa esiselvityksessä on, että sukupuoli pääteltiin nimen perusteella eikä muunsukupuolisia ole huomioitu erikseen esiselvityksessä. (Music Finland, 2017.) Tulevaisuudessa olisi hyvä tuottaa tutkimustuloksia, joissa vastaajat saavat itse valita ja kertoa sukupuolensa, jotta kukaan ei joudu väärin sukupuolistetuksi vain juridisen nimensä takia. Music Finlandin (2017) esiselvityksessä mukana oli melkein 2000 työpaikkaa ja luottamustehtävää, joihin kuului esimerkiksi yritykset, järjestöt ja festivaalit. Vähiten naisia oli töissä yrityksissä, (hieman yli 30 %) ja eniten festivaalien työntekijöissä (melkein 60 %). Tämä onkin ainoa naisvaltainen ala musiikkialalla. (Music Finland, 2017.) Tämä on yleinen malli. Tarkastellessa päällimmäisesti musiikkialaa, joko opiskelijoiden osalta tai yleisissä työtehtävissä, ala näyttäytyy helposti 'tasa-arvoisena' tai jopa naisvaltaisena. Sukupuolijakaumaa täytyy kuitenkin tutkia pintaa pidemmälle.

Tarkasteltaessa sukupuolijakaumaa Suomen musiikkialan työpaikkojen työtehtävistä, tunnistamme helposti saman mallin, jota kuvasin aiemmin säveltäjistä ja sanoittajista ja naisten osuudesta korkeakoulujen johtotehtävissä. Music Finlandin (2017) esiselvityksessä jaettiin musiikin alan työpaikkojen työtehtävät sukupuolen mukaan. Tässä paljastuukin musiikkialan valta, ja sen painotus miehiin. Hallituksen johtajista vain noin 15 % on naisia, ja taiteellisista johtajissa prosenttiosuus on vielä pienempi (Music Finland, 2017). Tämä tarkoittaa siis sitä, että naiset pääsevät musiikkialalla työtehtäviin, joihin ei juuri sisälly valtaa, tai vallan määrä on pieni. Päätävissä

elimissä ja johtotehtävissä miehet ovat vallassa, eikä muutosta ole nähtävissä lähitulevaisuudessa. Työpaikat, joihin sisältyy valta, on vaihtuvuus varsin hidasta.

4.4 Naisten osuus festivaaleilla

Markkola (2018) kirjoitti lehdessä Nuorgam naisoletettujen osuudesta kesän festareilla esiintyvistä. Aineisto lehtikirjoitukseen kerättiin festivaalien antamasta tiedoista toukokuussa 2018. Aineistossa on mukana kaksitoista suurinta musiikkialan kesäfestivaalia. Suurin naisosuus löytyi Ruisrockin festivaalilta, jossa hieman alle 23 % esiintyvistä artisteista oli naisoletettuja, eli melkein neljäsosa. (Markkola, 2018.) Huonoin prosenttiosuus naisoletetuista löytyy Tuska -festivaalilta ja Rockfestiltä, joissa molemmissa naisoletettujen prosenttiosuus on 1,5 %. Rockfestin melkein kahdensadan esiintyjän joukosta vain kolme on naisoletettuja. Näihin kuuluu The Holy -yhtyeen basisti Laura, Amaranthen laulaja Elize Ryd ja Huora -yhtyeen Anni Lötjönen. Sen sijaan Tuska -festivaalissa mukana on 45 artistia tai yhtyettä, joissa on 200 esiintyjää, joista naisoletettuja on huimat kolme. (Markkola, 2018.) Nämä kolme naisoletettua on myös omien yhtyeiden laulajia, eli naispainotteisessa instrumentissa. On surullista, kuinka vähän festivaaleilla naiset ovat näkyvissä, ja silloin kun he näkyvät lavalla, ovat he useimmiten aiemmin mainituissa 'tyttöjen soittimessa', eli pianon takana tai laulamassa.

5 KOKEMUKSIA MUSIIKKIALALLA

5.1 Katoavat muusikot ja vähemmistön kokema epäoikeudenmukaisuus

Tutkimustoimisto Vastakaiku Oy kokosi maaliskuussa 2023 Teoston kanssa selvityksen tasajakoisemmasta sukupuolijakaumasta musiikkialalla. Tutkimukseen osallistui yhteensä yli 2000 vastaajaa monesta eri tutkimusryhmistä, joihin kuului musiikin ammattilaiset, harrastajat, alan vaikuttajat sekä opiskelijat. Ydinkysymyksenä tutkimuksessa oli selvittää, miksi Suomessa vain viidennes musiikin säveltäjistä ja sanoittajista ovat naisia tai muunsukupuolisia (Teosto, 2023). Raportista näkee, kuinka naiset ovat suurempi osuus opiskelijoista musiikin alalla, niin yliopistossa, taiteen perusopetuksessa, sekä ammattikorkeakoulutuksessa. Poikkeuksena tästä on ammatillinen koulutus, jossa miehiä on hieman yli puolet verrattuna naisiin (Teosto, 2023). Ero ammatillisella puolella opiskelijoiden sukupuolissa ei kuitenkaan ole tilastollisesti merkittävä Ongelmana siis naisten vähyyteen sanoittajina ja säveltäjinä ei siis ole opiskelijanaisien vähyys. Jotakin tapahtuu valmistumisen ja töihin pääsyn välillä, joka selittää naisten katoamisen musiikkialalla.

Teoston ja Vastakaikun tutkimuksen mukaan naiset kokevat musiikkialan epäreilummaksi, ja vain 30 % tutkimukseen osallistujista vastaajanaisten pitävät alaa tasa-arvoisena. Kysyessä miehiltä samaa kysymystä ”Onko musiikkiala tasa-arvoisen?”, miehistä melkein 70 % vastasivat kyllä. (Teosto, 2023.) Ei ole varsinaisesti mitään harvinainen ilmiö, että miehet kokevat ’enemmän’ tasa-arvoa samassa tilassa, josta naiset raportoivat häirintää ja epätasa-arvoa (Husu, 2005, s. 28–29). Sama epätasa-arvo näkyy jo opinnoissa. Musiikinopiskelijoiden kokemukset tasa-arvosta opiskelualallaan ovat lähes samaa luokkaa naisten osalta ja yhtenäiset aikaisemman

kysymyksen vastaajien kanssa. Naispuolisista musiikinopiskelijoista vain 34 % pitivät musiikkialaa tasa-arvoisena. Miespuolisista opiskelijoista vain 41 % kokevat sukupuolien välisen tasa-arvon toteutuvan opiskelualallaan. Raportti päättelee, että nuoret ovat enemmän huolissaan tasa-arvosta, ja näkevät siinä enemmän paranneltavaa, kuin jo työssä olevat miehet. (Teosto, 2023.) Tämä kertoo positiivisesta asenne-muutoksesta, joka pikkuhiljaa ehkä voi korjata. Muutos tasa-arvon eteen lähtee asenne-muutoksesta ja lakipykälästä. Lait eivät kuitenkaan korjaa ongelmaa, eikä poista epätasa-arvoisia toimia, mutta niiden puitteissa tiettyä käytöstä voidaan odottaa.

Musiikinopiskelijanaisista yli viidesosa ovat kokeneet sukupuolensa vaikuttavan negatiivisesti, ja jopa 35 % naisista on raportoinut sukupuolesta johtuvaa syrjintää opintojen aikana (Teosto, 2023). Nämä luvut kertovat karua tarinaa naisten aidoista kokemuksista alallaan. Myöhemmin tässä kandidaatintutkielmassa haluan pohtia syitä kyseiselle toiminnalle. Voiko tilanne parantua, ja kuinka voi korjata näin syvällä olevaa epäreilua kohtelua naisia kohtaan musiikin alalla. Kysyttäessä miehiltä, onko heidän sukupuolensa vaikuttanut negatiivisesti opintoihin, ja ovatko he kokeneet sukupuolesta johtuvaa syrjintää opintojen aikana, vain 3 % oli raportoinut vastaavaa. Tärkeää on myös huomata, että tähän kysymykseen jätti vastaamatta 12 % musiikinopiskelijoista, jotka olivat tutkimuksessa mukana. (Teosto, 2023.) Kysymykseen vastaamatta jättäminen voi kertoa meille monesta asiasta. Aihe on arkaluontoinen, ja erityisesti naisilla voi olla vaikeus todeta ja hyväksyä kokemus sukupuoleen johtuvasta syrjinnästä. Vastaajilla voi olla myös pelko siitä, että hänet voitaisiin tunnistaa vastausten perusteella, jolloin jättää arkaluontoisimmat kysymykset väliin. Miesten taas voi olla vaikea kulttuurillisista syistä kertoa kokemastaan syrjinnästä, sillä miesten kokema syrjintä saatetaan sivuuttaa helposti.

Vuonna 2023 toteutettu ja koottu raportti on Suomessa alan ensimmäinen, jossa mukana on myös muunsukupuoliset. Heidän osuutensa vastaajajoukosta on varsin pieni, mutta heidän kokemuksensa alasta ovat hyvin yhdenmukaiset. Muunsukupuolisista vain noin viidesosa kyselyyn vastaajista kokevat musiikkialan tasa-arvoisena, ja vastaajista melkein puolet ovat kokeneet sukupuolestansa johtuvaa syrjintää, joka on kaikista vastaajaryhmistä suurin määrä (Teosto, 2023).

Kysyttäessä kyselyyn vastaajilta ammattilaisuusikoiden naiskatoa, naiset nimesivät syiksi mm. Sukupuolisen häirinnän ja vähättelyn, miesten ylivallan päätöksenteossa ja miesvaltaisen alan 'perinteet'. Miehet nostivat syyksi naisten omat asenteet, vanhoilliset asenteet ja sen, että naiset eivät välttämättä halua alalle. Myös moni, erityisesti vanhemmista vastaajista, avoimissa vastauksissa kommentoi alan positiivista kehitystä. (Teosto, 2023.) Sukupuolten vaihtelevat vastaukset voi selittää monella syyllä. Miesvaltaisella alalla miesten on vaikea nähdä epätasa-arvoa, sillä he eivät ole sen kohteena. Toisaalta miehet kokevat kuuluvansa kiinteämmin työyhteisönsä (Husu, 2005, s. 77). Tällöin tekijä on myös yleensä se hyvä tyyppi, kaveri,

jolloin on helpompi sulkea silmät tai olla sokea häirinnälle. On myös huomattavaa, että miesten kokemus työyhteisöstä ei vain kerro miesten kiinteytymisestä työyhteisöön, vaan enemmänkin naisten kokemasta häirinnästä ja epätasa-arvosta. Samaan päätelmään päätyi Husu (2005), ja pohtikin syitä naisten huonolle integraatiolle työyhteisöissään (Husu, 2005, s. 77).

5.2 Seksuaalinen häirintä muusikoiden parissa

Elina Seye toteutti vuonna 2018 kyselyn Suomen Muusikkojen Liitto Ry:n asiakkaista, jonka tarkoituksena oli kartoittaa jäsenten kokemuksia seksuaalisesta häirinnästä, väkivallasta ja ahdistelusta. Kyselyyn vastasi vain 16 % kyselyn saaneista, eli noin 500 henkilöä (Seye, 2018, s. 2). Pieni osallistumisprosentti voi selittyä monella syyllä. Yleisesti ottaen kyselyn aihe voi olla kiusallinen ja epämukava jokaiselle, ei vain henkilöille, jotka ovat kokeneet seksuaalista häirintää, väkivaltaa tai ahdistelua. Mukaan analysointiin täytyy ottaa myös fakta, että kysely lähetettiin sähköpostilla jokaiselle liiton jäsenelle, joiden sähköposti oli tiedossa, jolloin kysely voi helposti hukkaa sähköpostivirtaan.

Vastaajista 53 % oli naisia, 46 % miehiä ja 1 % vastaajista ei halunnut kertoa sukupuoltaan (Seye, 2018, s. 2). Voisi olettaa, että tähän yhteen prosenttiin kuuluisi muunsukupuoliset, joille ei muuta vastauskohtaa ollut annettu. Tähän pieneen osuuteen voi myös kuulua vastaajat, jotka eivät syystä tai toisesta halunnut kertoa sukupuolestaan. Kyselyyn naiset vastasivat miehiä useammin, sillä Muusikkojen liiton jäsenistä vain hieman yli kolmasosa on naisia. Tämä vastaamisen sukupuolijakauma on kuitenkin odotettavaa, sillä naiset kokevat miehiä useammin seksuaalista häirintää. (Seye, 2018, s. 2.) Voi olettaa, että henkilöt, jotka ovat kokeneet seksuaalista häirintää, ahdistelua tai väkivaltaa, ovat aktiivisempia vastaamaan aiheeseen liittyvään kyselyyn.

Kyselyyn vastanneista yli kolmasosa oli kokenut joko seksuaalista häirintää, ahdistelua tai väkivaltaa. 6 % ei ollut varma, ja loppuilla vastaajilla ei ollut kokemusta tästä. Kuitenkin yleisesti ottaen verrattuna muihin aloihin, musiikkiala, jossa työt ovat vahvasti yhdistynyt kontakteihin, seksuaalisesta häirinnästä on vaikeampi puhua. Kyselyssä nostetaan myös esiin fakta, jonka mukaan musiikkialalla seksuaalista häirintää, ahdistelua ja väkivaltaa on muihin aloihin verrattuna huomattavasti enemmän. (Seye, 2018, s. 4.)

Luvut seksuaalisesta häirinnästä, ahdistelusta ja väkivallasta ovat järkyttäviä, mutta erityisen tärkeitä nostaa esiin. Emme voi sulkea silmiämme siltä kohtelulta, joka allamme vallitsee yhä. Kuten aiemmin mainitsin, musiikkiala on vahvasti

kytkeytynyt kontakteihin. Tämän vuoksi on tärkeää nostaa epäasiallinen kohtelu esiin, jotta tulevaisuudessa epäasialliset kontaktit eivät pääsisi vaikuttamaan alalla.

6 POHDINTA

Tulevana opettajana on tärkeää myös tiedostaa oma vaikutus tasa-arvoon. Päättökohde tässä kirjallisuuskatsauksessa on nostaa esiin niitä epätasa-arvoisia kohtia, jotka näkyvät erityisesti naisten mahdollisuuksissa edetä musiikin alalla opettajana, muusikkona, säveltäjänä tai sanoittajana. Kandidaatintutkielma on verrattavasti lyhyt tutkielma, ja tulevaisuudessa aiheeseen tulisi syventyä enemmän. Tutkielman lyhyden vuoksi pystyin vain raapaisemaan sitä jäävuoren huippua siitä, mitä epäkohtia alalla on yhä. Tutkimuksia sukupuolijaoista ja epätasa-arvosta korkeakouluinstituutioissa ja ammatissa tulisi tehdä enemmän Suomessa. Kuten Veikkola (2005) ilmaisi, aihetta ollaan harmittavan vähän tutkittu (Veikkola, 2005, s. 90).

On kuitenkin syytä pohtia, kuinka tilanne voisi parantua, ja miten voimme vaikuttaa tasa-arvon toteutumiseen alalla. Koen, että muutos alkaa puhumisesta ja tiedostamisesta. On tärkeää aktiivisesti pohtia omaa osallisuutta tasa-arvoon, ja tiedostaa oma etuoikeus. Tällä tarkoitan, että vastuu tasa-arvosta on myös yksilöllä. Meidän tulee kriittisesti katsella omaa ja muiden toimintaa, ja puuttua tilanteeseen, jos huomaamme naisia syrjivää toimintaa, josta miehet hyötyvät. Jos näihin epätasa-arvoisiin tilanteisiin ja valintoihin puututaan, voimme mahdollisesti välttää niiden toistumista tulevaisuudessa.

Päädyin kandidaatintutkielmassani tulokseen, ettei musiikkiala ole vielä tasa-arvoinen naisille. Musiikkiala näyttäytyy miesvaltaisena (kts. Music Finland 2017), eikä muutos ole nopeaa. Tällä hetkellä musiikkiala kohtelee naisia ja muunsukupuolisia varsin eriarvoistavasti

Tulevana musiikin aineenopettajana on myös tärkeää tiedostaa omat vaikutukset tasa-arvoon tekemisillä ja esimerkiksi terminologialla. Haluan panostaa siihen, että tulevat oppilaani saisivat kokea olevansa tasa-arvoisia sukupuolensa puolesta, eivätkä he joutuisivat kokemaan syrjintää sukupuolensa takia. Jo pienillä teoilla voi olla suuri merkitys. Esimerkiksi on tärkeää, että oppilaat saavat kuulla ja soittaa naisartistien musiikkia. Samoin on tärkeää, etten opettajana tue sukupuolistuneita

soitinvalintoja, vaan annan oppilaiden valita itse heille sopiva soitin, ja kannustan jokaista oppilasta tutustumaan kaikkiin koulusoittimiin. Ei ole olemassa tyttöjen ja poikien instrumentteja. Sukupuolten välisestä epätasa-arvosta, sukupuolistuneisuudesta ja yhdenvertaisuudesta tulee puhua, ja saa puhua. Jos aiheesta ei puhuta, ei voi tulla muutosta. Myös käsittelemällä 'sukupuolineutraaleja' tilanteita, jotka ovat oikeasti selkeästi sukupuolittuneita, tuotetaan tietynlaisia tuloksia ja teorioita (Hearn, 2005, 174–175). Näihin tilanteisiin kuuluu ihan luokkahuonekin. Kuka saa puhua, kenelle annetaan tilaa, puhutaanko päälle, ja kenen viittaus otetaan huomioon? Teemme valittavan määrän valintoja tasa-arvon eteen tai sitä vastaan arkipäivässä, ilman, että tiedostamme sitä.

Tässä kirjallisuuskatsauksessa en valitettavasti pystynyt nostamaan esiin musiikkikasvatuksen epätasa-arvoa tai sukupuolijakaumaa, sillä aiheesta ei ole löytynyt aineistoa. Tämä on kuitenkin asia, josta pitäisi puhua ja tulee rahoittaa tutkimuksia, jotka tutkivat aihetta. Meidän tulee nostaa esille niitä epäkohtia, jotka vaikuttavat naisten näkymiseen ja kokemukseen musiikin alalla. Musiikin alan tulee olla tasa-arvoinen ja yhdenvertainen jokaiselle, ja syrjityn vähemmistön tulee pystyä puhumaan saamastaan kohtelusta ilman, että joutuu sanomaan heipat unelma-ammattilleen. Toivottavasti tulevaisuudessa saan kirjoittaa väitöskirjaa aiheesta, ja päätyä tilanteeseen, jossa tilastot kertovat positiivisesta kehityksestä. Tie kohti parempaa tulevaisuutta naisille musiikkialalla ja korkeakouluissa on raivattu, se vain täytyy asfaltoida.

LÄHTEET

- Beauvoir, S. d., Koskinen, I., Lukkari, H., Ruonakoski, E., & Ruonakoski, E. (2011; 1949). *Toinen sukupuoli: II, Eletty kokemus*. Tammi.
- Cotter, D. A., Hermsen, J. M., Ovadia, S., & Vanneman, R. (2001). The glass ceiling effect. *Social forces*, 80(2), 655-681
- Hearn, J. (2005). Miesten ja maskuliinisuuksien sukupuolistumisen tieteessä, tiedeyhteisössä ja tutkimuksessa. Teoksessa Husu, L. & Rolin, K. (toim.), *Tiede, tieto ja sukupuoli*. Gaudeamus.
- Husu, L., & Rolin, K. (2005). *Tiede, tieto ja sukupuoli*. Gaudeamus.
- Hyypä, M. (2005). Aivojen sukupuolittaminen. Teoksessa Husu, L. & Rolin, K. (toim.), *Tiede, tieto ja sukupuoli*. Gaudeamus.
- Koskela, M., Leppänen, T. (2020). Minja Koskelan kolumni: Musiikki unohti naiset, siksi meidän pitää opetella muistamaan. *Issue X -liite Image-lehti*.
- Kähkönen, L., & Wickman, J. (2013). Sukupuolen moninaisuus ja queer-näkökulmat, I-X. *SQS-Suomen Queer-tutkimuksen Seuran lehti*, 7(1-2).
- Laitinen, J., 2019. *Korkeakoulututkiminnon suorittaneiden sukupuolijakaumasta*.
- Lehtonen, M. (1999). Maskuliinisuus, kansallisuus, identiteetti. *Mies ja muutos. Kriittisen miestutkimuksen teemoja*.
- Lempiäinen, K. (2005). Sukupuoli sosiologian tietona. Teoksessa Husu, L. & Rolin, K. (toim.), *Tiede, tieto ja sukupuoli*. Gaudeamus.
- Markkola, M. (2018). Tytöt ei soita kitaraa. Nuorgam tutki, millä kesän festareilla esiintyy eniten naisoletettuja. Nuorgam, 20, 2018.
- Music Finland, 2017. *Selvitys: Suomen musiikkitoimiala näyttäytyy miesvaltaisena*.
- Patomäki, H. (2020). *Vallan käsitteestä (johdanto käsitteistä)*. Futura.
- Puro, L., & Lundell-Reinilä, H. (2020). *Lahjakkaat, sitkeät, kyvykkäät: Suomalaisten naisten koulutuksen ja Konkordia-liiton historia*. Kustannusosakeyhtiö Siltala.
- Reuter, M. (2023). Sukupuolentutkimuksen tieteenfilosofia ja metodologia. Kurssimateriaali. Kaunismaan (2014) raportti. Sukupuolentutkimuksen luento 31.10.2023.
- Rydenfelt, H. (2023). *Data, valta ja demokratia*
- Salminen, A. (2011). Mikä kirjallisuuskatsaus?: Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin.
- Salervo, E. (2021). Sukupuolittuneet soitinmieltymykset Suomessa: kyselytutkimus Meilahden ala-asteen koulussa.
- Saresma, T., Rossi, L., Juvonen, T., Brunila, K., Engelberg, M., Eräsaari, L., . . . Pakkanen, J. (2010). *Käsikirja sukupuoleen*. Vastapaino.
- Seta. (ei vuosilukua). *Sukupuolen moninaisuus*. Haettu 8.3.2024 osoitteesta <https://seta.fi/sateenkaaritieto/sukupuolen-moninaisuus/>
- Seye, E. (2018). Tutkimus seksuaalisesta häirinnästä musiikkialalla. *Suomen Muusikkojen liitto ry. Tark*, 17, 2021.
- Teosto. (2023). Tutkimus: Nais- ja miesmusiikintekijöillä täysin eri käsitys alan tasa-arvoisuudesta – musiikkiala ryhtyy toimenpiteisiin.
- Therborn, G., & Henttonen, T. (2014). *Eriarvoisuus tappaa*. Vastapaino.

THL. 2023. *Tasa-arvon edistysaskeleita*. Haettu 8.3.2024 osoitteesta
<https://thl.fi/aiheet/sukupuolten-tasa-arvo/lait-ja-politiikka/tasa-arvon-edistysaskeleita>

Uusikylä, K. (2020). *Lahjakkuus*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Veikkola, E.-S. (2005). Sukupuoli ja tilastot. Teoksessa Husu, L. & Rolin, K. (toim.),
Tiede, tieto ja sukupuoli. Gaudeamus.

Vesala, P. (2016)

